

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

استاندارد ملی

ویژگی های تولید بذر گیاه دارویی آویشن در مزرعه و آزمایشگاه

بذر و نهال سالم و اصلاح شده یکی از عوامل بسیار تأثیر گذار بر تولید و تنوع آن در هر کشور می‌باشد. از این رو، تلاش در ترویج و توسعه و نیز حفظ ارقام جدیدی که از طریق به‌گزینی توسط مراکز تحقیقاتی و یا اشخاص حاصل می‌شود، از اولویتهای مراکز تصمیم‌گیری کشاورزی کشورها است.

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال دارای دو رسالت اصلی در ارتباط با تولید بذر و نهال کشور است. اول اینکه ارقام جدید را به هر نحو که ایجاد شده باشند ثبت کند تا حقوق صاحبان آنها محفوظ بماند که در این راستا محققین اصلاح ارقام و افراد صاحب‌نظر که در انتخاب رقم جدید تبحر دارند مطمئن شوند که حقوق مادی و معنوی آنها پایمال نخواهد شد. وظیفه دوم ایجاد یک بستر مناسب برای توسعه ارقام تجاری جدید است. در این راستا، تعریف استانداردهای لازم برای تمام مراحل تولید و حتی رقم یا ارقام برتر و کمک به معرفی آن به جامعه کشاورزی کشور بر عهده این مؤسسه گذاشته شده است. در این راستا و در ادامه تهیه استانداردهای بذر و نهال، مجموعه موجود تحت عنوان ویژگی‌های تولید بذر گیاه دارویی آویشن در مزرعه و آزمایشگاه تهیه و در آن ویژگی‌های ضروری یک مزرعه تولید بذر استاندارد و به تبع آن بذر قابل گواهی تشریح شده است. امید است این مجموعه که با تلاش تعدادی از متخصصین کشاورزی در رشته‌های مختلف و نیز مشاوره حضوری و غیر حضوری همکاران علمی و تجربی تهیه شده است، بتواند سبب ارتقاء صنعت تولید بذر آویشن و فرآورده‌های آن گردد. برای اعتلای هرچه بیشتر مجموعه قوانین و مقررات و رفع اشکالات و ابهامات احتمالی آن، این دستورالعمل هر دو سال یکبار قابل اصلاح و تجدید نظر می‌باشد. لذا از همه دست‌اندرکاران تولید بذر درخواست می‌شود در حل مشکلات احتمالی علمی و عملی این مجموعه با این مؤسسه همکاری نمایند تا در نهایت صاحب دستورالعمل علمی-عملی توانمند و مؤثری در کشور باشیم.

مشخصه

آویشن (*Thymus*) یکی از جنس‌های مهم تیره نعناع (*Lamiaceae*) می‌باشد که در تمام فارماکوپه‌های معتبر از پیکر رویشی آن به عنوان دارو یاد شده است و خواص دارویی آن مورد تایید قرار گرفته است (جم زاد ۱۳۸۸). در ایران ۱۴ گونه از جنس تیموس وجود دارد که بیشترین پراکندگی این جنس در استانهای شمالی و غربی کشور است. از بین ۱۴ گونه ذکر شده ۴ گونه *Th. daenensis*, *Th. persicus*, *Th. carmanicus*, *Th. trautretteri*. اندمیک ایران می‌باشند (جم زاد ۱۳۷۳). گیاهان جنس تیموس که تحت عنوان آویشن معروف شده‌اند گیاهانی چوبی، کوتاه قد، کپه‌ای چند ساله با برگهای واجد کناره‌های صاف و بدون دندانه می‌باشند (جم زاد ۱۳۷۳). از ترکیبات عمده اسانس این گیاه می‌توان ۵ ترکیب تیمول، کارواکرول، پاراسیمن، ترپینن و بتا-بیا بولن را نام برد.

استانداردهای تولید بذر آویشن (جنس تیموس) آزاد گرده افشان- مزرعه

موارد	سوپر الیت Foundation	الیت Registered	کوامی شده Certified
فاصله دو کشت (حداقل سال)	-	-	۳ سال*
فاصله ایزولاسیون (حداقل متر)	-	-	۴۰۰ متر برای رقم / توده بین گونه ای ۱۰۰۰ متر برای رقم / توده درون گونه ای ۱۶۰۰ متر در مزارع هیبرید
سایر ارقام و توده ها (حداکثر تعداد در ۱۰۰۰ بوته)	-	-	یک بوته
سایر گونه های زراعی جنس مربوطه (حداکثر تعداد در ۱۰۰۰ بوته)			صفر
علفهای هرز غیر مجاز (حداکثر تعداد در هکتار)	قرنطینه ای، سس		صفر در زمان برداشت بذر (آخرین بازدید)
سایر علفهای هرز (حداکثر در مترمربع)			-
آفات			-
بیماریها (ویروسی، قارچی و ...)			-

* در فاصله دو کشت (دوره کشت) نباید گیاهان هم خانواده کشت شود. همچنین توصیه می شود گیاهان چند ساله، گیاهان ریشه ای و گیاهان خانواده شب بو (brassicacea) کشت نشود.
در طی دوره رشد گیاه می بایست گیاهان ناشی از ریزش بذر از مزرعه حذف شود.

استانداردهای تولید بذر آویشن (جنس تیموس) آزاد گرده افشان- آزمایشگاه

موارد	سوپر الیت Foundation	الیت Registered	گواهی شده Certified
خلوص فیزیکی (حداقل درصد)	-	-	۹۸
مواد جامد (حداکثر درصد)	-	-	۲
بذر سایر محصولات (حداکثر تعداد در ۵ گرم)	-	-	۱۰
قوه ناهیه (حداقل درصد)	-	-	۵۰
رطوبت (حداکثر درصد)	-	-	۸
بذر علفهای هرز غیرمجاز (حداکثر تعداد در کیلوگرم)	-	-	صفر
بذر سایر علفهای هرز (حداکثر تعداد در ۵ گرم)	-	-	۱۰
آفات	-	-	-
بیماریها	-	-	-

منابع

- استاندارد مزرعه و بذر کاهو، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال امید بیگی، ر. (۱۳۸۴). تولید و فراوری گیاهان دارویی. جلد دوم. انتشارات به نشر. ۴۳۸.
- بیگلرلو، م.، ۱۳۹۰. بررسی تنوع مورفولوژیکی، فیتوشیمیایی و ژنتیکی آویشن کرمانی. رساله کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران. پردیس کشاورزی و منابع طبیعی
- جم زاد، ز. ۱۳۷۳. آویشن. انتشارات موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، تهران. ۳۴۵
- Nautiyal., B, Nauyiyal. M., Khanduri. V., Rawat. N. 2009. Floral Biology of *Acontium heterophyllum* Wall.: A Critically Endangered Alpine Medicinal Plant of Himalaya, India. *Turk J Bot.* 33:13-
- Stahl-Biskup E.2002. Thyme, The genus *Thymus*. Taylor & Francis, 11 New Fetter Lane, London EC4P 4EE.

